

Ewa Kulińska¹, Dariusz Masłowski², Małgorzata Dendera-Gruszka³

ANALIZA PEST/PESTEL JAKO NARZĘDZIE WSPOMAGAJĄCE ROZWÓJ MIAST. STUDIUM PRZYPADKU NA PODSTAWIE MIASTA OPOŁA

Streszczenie: Celem artykułu było przeprowadzenie analizy PESTEL dla miasta Opola, która może być pomocna do opracowywania planów rozwoju oraz zwiększenia bezpieczeństwa. Do weryfikacji tezy zastosowano analizę różnych dokumentów ministerialnych oraz statystycznych takiego typu jak: roczniki i informatory GUS i WUS, itp.

Słowa kluczowe: analiza PEST/PESTEL, analizy makrootoczenia, logistyka miasta, bezpieczeństwo mieszkańców, rozwój aglomeracji

Wprowadzenie

W dobie XXI wieku rozwój miast jest niezbędnym elementem zadowolenia mieszkańców, jak również wzrostu ich bezpieczeństwa. Władarze miast często spotykają się z wieloma problemami z niewystarczającą wiedzą na temat makroekonomicznych aspektów związanych z miastem. Rosnący potencjał ekonomiczny przekreśla starania przy wdrażaniu nieraz to rewolucyjnych rozwiązań. Dlatego też istnieje potrzeba ciągłego badania oraz analizowania miast wraz z prowadzeniem różnorodnych analiz kompletujących ich plany strategiczne.

Większe miasta charakteryzują się tak zwanym efektem skali, co oznacza zwiększenie zagęszczenia ludzi w nich, taki efekt sprzyja większej ilości i różnorodności

¹ Dr hab. inż. Ewa Kulińska, Wydział Inżynierii Produkcji i Logistyki, Katedra Logistyki, Politechnika Opolska.

² Mgr inż. Dariusz Masłowski, Wydział Inżynierii Produkcji i Logistyki, Katedra Logistyki, Politechnika Opolska.

³ Mgr inż. Małgorzata Dendera-Gruszka, Wydział Inżynierii Produkcji i Logistyki, Katedra Logistyki, Politechnika Opolska.

kontaktów między ludźmi. Przekłada się to również na zwiększoną kreatywność i produktywność, która rośnie szybciej niż liczba mieszkańców. Wraz z wzrostem miasta, wzrasta liczba wynalazków i patentów. Wyróżnić można również negatywne wzrosty takie jak np. przestępczość czy większa ilość zachorowań na AIDS. Podczas rozwoju miast wzrasta również szybkość przemieszczania się ich mieszkańców, czego potrzebą jest rozwój infrastruktury. Zwiększona centralizacja ludzi sprzyja intensywniejszemu wykorzystaniu infrastruktury, która niestety rośnie wolniej niż liczba mieszkańców⁴.

Celem artykułu jest przeprowadzenie analizy PESTEL (z ang. *Political, Economic, Social, Technological, Environmental, Legal*) dla miasta Opola, która posłuży do znalezienia znaczących elementów makroekonomicznych analizowanych w sześciu obszarach, które mogą zostać wykorzystane do późniejszego jego rozwoju, poprawie atrakcyjności czy też zwiększenia bezpieczeństwa.

Do weryfikacji tezy zastosowano liczne metody teoretyczne jak również posłużono się analizą różnych dokumentów ministerialnych oraz statystycznych takiego typu jak: dzienni ustaw, roczniki i informatory GUS i WUS, prospektów emisyjnych, itp.

Analiza PESTEL

Analiza PESTEL to analiza mająca na celu ocenę środowiska makroekonomicznego firmy bądź też jednostki organizacyjnej. Jest rozwinięciem analizy PEST. Przeprowadzenie takiej analizy pomaga przy podejmowaniu wielu decyzji na szczeblu strategicznym jednostek, np. wejście firmy na nowy rynek, czy też budowa nowego ośrodka szkoleniowego. Pomaga również przy tworzeniu planów długookresowych czy też przy opracowywaniu powszechnie znanej analizy SWOT przez wskazanie możliwych szans oraz zagrożeń płynących z makroekonomicznych czynników.

Analiza trafnie nazwana jest istotnym spojrzeniem z lotu ptaka na krajobraz biznesowy, polityczny, społeczny, w którym działa dana organizacja⁵. Dzięki przeprowadzeniu takiej analizy organ może zapobiec wielu porażkom.

Przeprowadzenie analizy przebiega trój etapowo. Pierwszy etap polega na opisie wpływów na daną jednostkę następujących obszarów:

- **Polityczny.** Odpowiada na takie pytania jak:
 - Jaki jest stopień interwencji rządu w ekonomię?
 - Jakie dobra i usługi chce dostarczać obywatelom?
 - Czy i w jakim stopniu rząd wspiera finansowo jednostki?

Wiele politycznych decyzji może wpływać na sposób funkcjonowania jednostek, jak np. poziom edukacji (siły roboczej), zdrowie narodu, jakość infrastruktury (transport), itp. Do czynników politycznych zaliczyć można m.in.: integrację europejską, stabilność władzy, prawo pracy, politykę podatkową, przepisy dotyczące handlu zagranicznego⁶,

⁴ L.M.A. Bettencourt, J. Lobo, D. Helbing, C. Kuhnert, G.B. West, *Growth, innovation, scaling, and the pace of life in cities*, „PNAS” 2007, 104 (17), s. 7301-7306.

⁵ K. Oblój, *Strategia Organizacji*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2007, s. 107, 209.

⁶ A. Stabryła, *Zarządzanie strategiczne w teorii i praktyce firmy*, PWN, Warszawa 2000.

- **Ekonomiczny.** Odpowiada na takie pytania jak:
 - Jakie są stopy procentowe, podatki, rozwój ekonomiczny, inflacja, siła waluty?
 Każde z tych czynników może w znaczny sposób uniemożliwić rozwój lub prowadzenie danej organizacji – np. znacznie podnosząc koszty, itp. Do czynników ekonomicznych zaliczyć można m.in.: tendencje w zakresie PKB, cykle koniunktury gospodarczej, stopy procentowe, inflację, podaż pieniądza, bezrobocie, dochody budżetowe, poziom i tempo rozwoju gospodarczego⁷,
- **Spółeczny.** Odpowiada na takie pytania jak:
 - Jakie są trendy wśród danego społeczeństwa?
 - Na jakie produkty jest zapotrzebowanie?
 - Jaki jest stosunek ludzi do pracy?
 - Jak wygląda demografia społeczeństwa?
 (Np. zwiększony przyrost noworodków jest dobrym momentem np. na otwieranie przedszkoli lub z drugiej strony w momencie kiedy społeczeństwo starsze się może to oznaczać np. możliwy wzrost składek na ZUS oraz zmianę struktury wieku osób zatrudnionych),
- **Technologiczny.** Odpowiada na takie pytania jak:
 - Jakich nowych technologii można się spodziewać?
 - Jak one wpłyną na produkty, proces ich wytwarzania, zapotrzebowanie na nie?
 - Jak technologia wpłynie na koszty firmy?
 Na niektórych rynkach szybko zmieniająca się technologia wpływa na potrzeby częstych inwestycji, na niektórych nowe pomysły kończą cykl życia innych produktów (np. płyty dvd – filmy VHS),
- **Środowiskowy.** Odpowiada na takie pytania jak:
 - Jak zmienia się klimat, jakie są prognozy pogody?
 (Np. zmiana temperatur może wpłynąć na takie branże jak ubezpieczeniowa, turystyczna, czy rolniczo – spożywcza. Naciski państwa, społeczeństwa lub zdanie sobie sprawy z globalnego ocieplenia, dziury ozonowej, czy zanieczyszczania środowiska wpływa na konieczność dbania o nie. Aspekty te wpływają również na wzrost popytu na produkty ekologiczne, wzrost podatków i kosztów itd.),
- **Prawny.** Można tu wyróżnić kwestie prawne dotyczące:
 - konsumentów (ochrona ich przed nieuczciwymi sprzedawcami, zapewnienie poprzez atesty, że produkt jest bezpieczny itd.);
 - konkurencji (ochrona przed nieuczciwą konkurencją, prawo dotyczące firm monopolistycznych itd.);
 - zatrudnienia (pensja minimalna, prawo dotyczące niepełnosprawnych, mobbing itd.); zdrowia i bezpieczeństwa (zasady BHP).
 Środowisko prawne może wpływać na poziom kosztów i popytu.

⁷ I. Penc-Pietrzak, *Strategie biznesu i marketingu*, Wydawnictwo Profesjonalnej Szkoły Biznesu, Kraków 1998.

Drugim etapem analizy jest ustalenie wpływu każdego z czynników na funkcjonowanie jednostki. Organ w tym etapie ocenia wpływ każdego czynnika na jego funkcjonowanie. Dodatkowo należy ocenić, które czynniki wpływają na organizację w czasie teraźniejszym najbardziej, a także które czynniki będą wpływać w przyszłości. Ponadto należy zakwalifikować czynniki do stopni integracji danej sfery (pozytywny, negatywny). W ten oto sposób powstanie zestawienie czynników podzielonych na dwa kryteria oddziaływania ze względu na:

- siłę (największy, najmniejszy wpływ)
- czas (teraz, w przeszłości).

Trzecim i ostatnim krokiem analizy jest określenie relacji między organizacją a jej makrootoczeniem. Organ w tym punkcie zestawia dany czynnik jak wpływa lub jak może wpływać na jej działalność w przyszłości.

Nieraz przy konstruowaniu analizy PESTEL pewne czynniki mogą pasować do wielu obszarów jednocześnie. Takim przykładem są np. kwestie ekonomiczne i środowiskowe, które często wiązane są z prawnymi. Wówczas należy zdecydować, pod który obszar dany czynnik będzie bardziej pasował. Aby z przeprowadzonej analizy wypływały niejedne korzyści należy zapatrywać się na nią przyszłościowo oraz które z przedstawionych obszarów mogą ulec zmianie i mieć znaczący wpływ na analizowany organ/przedsięwzięcie.

W przypadku dużych organów/przedsiębiorstw wyróżnić można jeszcze kontynuację analizy PESTEL a mianowicie analizę LoNGPESTEL (Local, National, Global, Political, Economic, Social, Technological, Environmental, Legal) wzbogaconą o wielokryterialne badanie, osobno na poziomie lokalnym, narodowym oraz globalnym.

Dane, które zostają wykorzystywane do przeprowadzenia analizy można czerpać np. z informacji wtórnych tj.: dzienników ustaw, roczników i informatorów GUS oraz WUS, prospektów emisyjnych, sprawozdań rocznych przedsiębiorstw, publikacji instytucji naukowych, środków masowego przekazu, portalów internetowych, czasopism branżowych, publikacji bankowych, szkoleń, seminariów i konferencji, targów i wystaw.

Najczęściej analiza PESTEL przeprowadzana jest dla małych, średnich lub dużych przedsiębiorstw. Natomiast dla potrzeb niniejszego artykułu analiza zostanie przeprowadzona na średniej wielkości mieście – Opolu. Analiza uwzględniac będzie wszelkie powyżej opisane obszary wpływające na makrootoczenie miasta. Z uwagi na to, iż miasto może odmiennie zachowywać się niż przedsiębiorstwo, wyniki mogą różnić się od typowych analiz przeprowadzanych w przedsiębiorstwach.

Charakterystyka badanego obiektu

Opole jest miastem na prawach powiatu leżącym w południowo-zachodniej Polsce, na Nizinie Śląskiej, nad rzeką Odrą. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2015 r.⁸ oraz ludności sołectw przyłączonych 1 stycznia 2017 r.⁹, miasto liczy 127 792 mieszkańców, co daje 27. miejsce w Polsce pod względem liczby

⁸ <http://www.stat.gov.pl>, (27.05.2017).

⁹ <http://opolenowe.pl>

ludności. Miasto w minionym roku odnotowało spadek bezrobocia, świadczyć to może o polepszeniu się jakości życia wśród mieszkańców. Od roku 1950 jest stolicą województwa opolskiego¹⁰. Ponadto jest głównym ośrodkiem gospodarczym, naukowym, kulturalnym oraz administracyjnym województwa.

W mieście usytuowane są liczne zabytki chrześcijańskie, takie jak: Bazylika katedralna Podwyższenia Krzyża Świętego czy też liczne budowle kościelne: Świętej Trójcy, Matki Boskiej Bolesnej, Świętego Wojciecha, Świętego Sebastiana, Świętego Aleksego oraz Świętego Piotra i Pawła. Dodatkowo na terenie Opola mieści się wiele zabytkowych budowli użytkowanych do dziś:

- Wieża Piastowska (1300 r.)
- Wieża Zamku Górnego (1844 r.) obecnie funkcjonuje tam część szkoły
- Ratusz (1864 r.) przebudowany na wzór florenckiego pałacu Vecchio
- neogotycka wieża ciśnień (1896 r.)
- Stara Synagoga (1842 r.) obecnie siedziba TVP Opole
- gmach Poczty Polskiej
- gmach Urzędu Wojewódzkiego
- gmach Dworca Głównego
- pozostałości murów obronnych.

Jeżeli chodzi o wzbudzanie zainteresowania miastem pod kontem atrakcyjności, Opole posiada bardzo interesujący Rynek oraz zabudowę Starego Miasta, ul. Krakowską, fontannę z pomnikiem opolskiej Ceres z 1907 r. na Placu Daszyńskiego, Plac Wolności, Pomnik Bojownikom o Wolność Śląska Opolskiego z 1970, Most Groszowy (tzw. Zielony), Aleję Gwiazd Festiwalu Polskiej Piosenki, Wieżę Piastowską, Amfiteatr czy też tak zwaną Opolską Wenecję. Oprócz wyżej wymienionych atrakcji w Opolu znaleźć można Ogród zoologiczny, gdzie znajdują się jedyne w Polsce uchatki kalifornijskie i jeden z dwóch ogrodów polskich, gdzie są ekspozowane goryle. Są to jedynie niektóre atrakcje, które z powodzeniem przyciągają turystów oraz nowych mieszkańców na osiedlanie się w mieście.

Opole poszczycić się może również licznymi muzeami, które tworzą wyjątkowy klimat tego miejsca. Do muzeów w Opolu zaliczyć można m.in.: Muzeum Śląska Opolskiego¹¹ założone w roku 1900, Muzeum Wsi Opolskiej założone w roku 1961¹², Muzeum Diecezjalne założone w roku 1987¹³, Muzeum Polskiej Piosenki założone w roku 2007¹⁴, Centralne Muzeum Jeńców Wojennych założone w roku 1964¹⁵, Galerię Sztuki Współczesnej założoną w roku 1958¹⁶, Galerię Studzienną założoną w roku 1999¹⁷.

¹⁰ Dz.U. z 1950 r. Nr 28, poz. 255.

¹¹ <http://muzeum.opole.pl/>

¹² <http://www.muzeumwsiopolskiej.pl/>

¹³ <http://muzeum.diecezja.opole.pl/>

¹⁴ <http://muzeumpiosenki.pl/aktualnosci/>

¹⁵ <http://www.cmjw.pl/>

¹⁶ <http://www.galeriaopole.pl/>

¹⁷ <http://galeria.brzozowski.pl/>

Kultura w Opolu również stoi na wysokim poziomie. Z roku na rok w mieście powstają budowle kulturalne, gdzie na ten moment można wyliczyć następujące miejsca, tj. Amfiteatr Tysiąclecia, Teatr Dramatyczny im. Jana Kochanowskiego, Opolski Teatr Lalki i Aktora im. Alojzego Smolki, Teatr Eko Studio, Akademicki Teatr Tańca, Filharmonia Opolska im. Józefa Elsnera. Dzięki nim Opole staje się silnym liderem kulturalnym w rejonie. Oprócz kulturalnych aspektów miasto jest obiektem kształcącym studentów na czterech uczelniach publicznych (Politechnika Opolska, Uniwersytet Opolski, Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa i Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych) oraz trzech niepublicznych (Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu, Szkoła Wyższa im. B. Jańskiego, Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu z Wydziałem Ekonomicznym w Opolu).

Przez Opole przebiega liczna sieć infrastruktury transportowej, w skład której wchodzi: drogi krajowe nr 45, 46, 94, 94c, drogi wojewódzkie nr 414, 423, 435, 454, 459 oraz liczne drogi powiatowe i gminne¹⁸. W ostatnich latach Opole zanotowało dużą rozbudowę ścieżek rowerowych przebiegających niemalże przez całe miasto.

Na terenie miasta funkcjonują różnorodne zakłady przemysłu spożywczego, maszyn i urządzeń, branży IT i innych. W przemyśle spożywczym wyróżniamy takie zakłady jak: Nutricia (żywność dla niemowląt i dzieci), Zott (wyroby mleczarskie), Animex (mięso białe), Pasta Food Company (branża spożywcza) oraz firma Prawdziwe Lody. Jeżeli chodzi o przemysł motoryzacyjny to na terenie miasta działają 3 firmy: Global Steering Systems (wałki sterownicze), Polaris (pojazdy terenowe), Tower Automotive Polska Sp. z o.o. (podzespoły do produkcji samochodów osobowych). W przemyśle metalowym i maszynowym wyróżniamy następujące przedsiębiorstwa: Remak S.A. (urządzenia energetyczne), Kelvion (urządzenia do wymiany i odzysku ciepła), APC Presmet Sp. z o.o. (reaktory wysokociśnieniowe), Famet Sp. z o.o. (części elektrowni wiatrowych), Heerema Fabrication Group (elementy platform wiertniczych), Kamex (siłowniki hydrauliczne), Movie Bird International (podnośniki kamer telewizyjnych i filmowych), Explomet (platerowanie wybuchowe).

Wyszczególnione powyżej aspekty związane z różnymi sferami życia społecznego wskazują, iż miasto Opole należy do silnie rozwijającej się jednostki oraz umożliwiającej jej mieszkańcom godne warunki życia oraz bezpieczeństwo. Świadczą o tym liczne miejsca kulturalno-sportowe, przyrost liczby zakładów przemysłowych czy też mieszkańców oraz spadek bezrobocia. Opole nadaje się idealnie do ciągłego rozwoju ponieważ posiada ku temu możliwości infrastrukturalne, jak również społeczne. Dlatego też, aby miasto mogło się w dalszym ciągu tak szybko rozwijać należy dokonać szeregu analiz, między innymi analizy PESTEL opisującej wpływ czynników zewnętrznych na miasto. Dzięki przeprowadzeniu analizy będzie można w prosty sposób dokonać zestawienia szans i zagrożeń płynących dla miasta, które są częścią analizy SWOT.

¹⁸ <http://www.mzd.opole.pl>

Analiza PESTEL miasta Opola

Część praktyczną artykułu jest dokonanie analizy makrootoczenia poprzez przeprowadzenie analizy PESTEL dla miasta Opola. Wcześniejsza analiza teoretyczna wykazała, iż miasto jest dobrym miejscem adekwatnym do ciągłego rozwoju.

Pierwszym etapem analizy jest określenie czynników zewnętrznych wykorzystywanych podczas analizy PESTEL, które kształtują się następująco:

P (Political) – Polityczne

1. Niestabilność polityczno-społeczna
2. Rosnące znaczenie miast oraz aglomeracji w procesach tworzenia i implementowania polityki rozwoju
3. Wzrost dynamiki wewnętrznej jedności Unii Europejskiej
4. Większa efektywność współpracy międzynarodowej
5. Słabe kreowanie prawa na poziomie centralnym (planowanie przestrzenne)
6. Niestabilna sytuacja polityczno-gospodarcza w Europie wschodniej (Rosja-Ukraina)
7. Decyzje Unii Europejskiej w sprawie napływu imigrantów

E (Economic) – Ekonomiczne/Gospodarcze

1. Utrzymanie wzrostu i rozwoju gospodarczego w Polsce
2. Wysoka atrakcyjność inwestycyjna Polski
3. Coraz większa różnorodność regionalna i lokalna
4. Niepewna sytuacja finansów publicznych
5. Słaba jakość polityki gospodarczej władz centralnych
6. Wysoki poziom stawek podatkowych
7. Spadek inflacji w Polsce
8. Wahania kursów walut
9. Zróżnicowanie społeczeństwa

S (Social) – Socjalno-kulturowa

1. Niesprzyjające tendencje demograficzne
2. Zmienność postaw i aspiracji życiowych
3. Spadek stabilizacji życiowej społeczeństwa (miejsce pracy, rozwody, emerytury, fundusz zdrowia)
4. Napływ ludności z Europy wschodniej
5. Rosnąca tendencja konsumpcyjna
6. Skłonność do tworzenia partnerstw pomiędzy instytucjami-organizacjami-jednostkami w znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym
7. Wzrost zaangażowania obywateli w życiu społecznym, publicznym i politycznym.
8. Wzrost mobilności osób młodych, w tym też wysokiej klasy specjalistów
9. Spadek rozwoju socjalno-kulturalno-rekreacyjnego miast

T (Technological) – Technologiczne

1. Rozwój infrastruktury transportowej
2. Rozwój i modernizacja infrastruktury teleinformatycznej
3. Rozwój technologii i usług informatycznych

4. Brak prywatności w Internecie i zalew informacyjny
5. Koncentracja wsparcia rozwoju na inteligentnych rozwiązaniach
6. Wsparcie rozwoju odnawialnych źródeł energii

E (Environment) – Ekologiczne/Środowiskowe

1. Wzrost zrozumienia aspektów ekologicznych wśród społeczeństwa
2. Spadek ilości zasobów naturalnych
3. Zwiększenie orientacji na dbałość o przestrzeń publiczną
4. Spadek terenów zielonych w miastach
5. Rosnący udział źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym
6. Rosnące zapotrzebowanie na żywność ekologiczną
7. Zwiększające się chemiczne zanieczyszczenie środowiska w miastach

L (Legan) – Prawne

1. Utrzymanie unijnych dotacji finansowych dla rozwoju regionów
2. Ingerencja Unii Europejskiej w politykę krajów członkowskich (traktaty, rozporządzenia, akty).

Tabela 1. Sfera polityczna analizy PESTEL dla miasta Opola

Sfera polityczna				
l.p.	Czynnik	Charakterystyka	Siła	Czas
1	Niestabilność polityczno-społeczna NEGATYWNY	Sytuacja polityczna w kraju staje się niestabilna. Wahania polityczne mogą w przyszłości negatywnie wpłynąć na rozwój miast.	4	W przyszłości
2	Rosnące znaczenie miast oraz aglomeracji w procesach tworzenia i implementowania polityki rozwoju POZYTYWNY	Rozwój miast sprawił, iż ich wpływ na tworzenie polityki rozwoju kraju znacząco wzrósł. Duże aglomeracje przynoszące zyski państwu stają się kluczowe podczas planowania różnych wdrożeń czy też udoskonaleń.	3	Teraźniejszość
3	Wzrost dynamiki wewnętrznej jedności Unii Europejskiej POZYTYWNY	Unia Europejska swoimi działaniami stara się zjednoczyć wszystkie kraje członkowskie poprzez ujednolicanie działań	2	Teraźniejszość
4	Słabe kreowanie prawa na poziomie centralnym (planowanie przestrzenne) NEGATYWNY	Prawo w Polsce nie reguluje jednolicie aspektów związanych z planami zagospodarowania oraz innymi czynnikami obowiązującymi miasto	1	Teraźniejszość
5	Większa efektywność współpracy międzynarodowej POZYTYWNY	Dzięki zwiększającej się efektywności współpracy międzynarodowej Polska zyskuje nowe obszary przemysłowe i staje się dobrym obszarem inwestycyjnym	3	W przyszłości
6	Niestabilna sytuacja polityczno-gospodarcza w Europie wschodniej (Rosja-Ukraina) NEGATYWNY	Niestabilna sytuacja w Europie wschodniej może bezpośrednio oddziaływać na miasta w Polsce, ponieważ rynek uzależnia się od sytuacji w Europie	1	Teraźniejszość
7	Decyzje Unii Europejskiej w sprawie napływu imigrantów NEGATYWNY	Przez ten czynnik zwiększa się niebezpieczeństwo związane z atakami terrorystycznymi oraz względnym niezadowoleniem społeczeństwa	3	W przyszłości
Średnia			2,43	

Źródło: opracowanie własne.

Kolejnym krokiem analizy jest przypisanie każdemu czynnikowi siły oddziaływania na jednostkę (w analizie przyjęto skalę od 1 do 5, gdzie 1 – małe oddziaływanie, 5 – duże), czas w którym może on się pojawić oraz wpływ czynnika na badaną jednostkę (negatywny, neutralny, pozytywny). Każda sfera czynników została przedstawiona w tabeli. Pierwszą sferą jest sfera polityczna (tabela 1).

Kolejną sferą, która została analizowana jest sfera ekonomiczna zawierające czynniki wpływające na miasto z punktu widzenia aspektów gospodarczych (tabela 2).

Tabela 2. Sfera ekonomiczna/gospodarcza analizy PESTEL dla miasta Opola

Sfera ekonomiczna/gospodarcza				
l.p.	Czynnik	Charakterystyka	Siła	Czas
1	Utrzymanie wzrostu i rozwoju gospodarczego w Polsce POZYTYWNY	Tendencje wzrostowe rozwoju gospodarczego zostały zachowane, dzięki trwającym inwestycjom Polska staje się silnym punktem w Europie.	4	Teraźniejszość
2	Wysoka atrakcyjność inwestycyjna Polski POZYTYWNY	Polska dzięki działaniom polityczno-gospodarczym stała się dobrym miejscem dla zagranicznych inwestorów chcących ulokować swoje finanse, a to stwarza szansę na rozwój.	5	W przyszłości
3	Coraz większa różnorodność regionalna i lokalna NEGATYWNY	Poprzez różnorodność miejsc lokalnych i ich zapotrzebowań kształtowanie planów dla danego regionu staje się coraz to bardziej utrudnione.	3	Teraźniejszość
4	Niepewna sytuacja finansów publicznych NEGATYWNY	Sytuacja finansów publicznych przez programy społeczne ugrupowań politycznych staje się niepewnym punktem dla społeczeństwa. Ludność nie wystarczająco ufa w pomyślność działań rządu.	4	W przyszłości
5	Słaba jakość polityki gospodarczej władz centralnych NEUTRALNY	Władza w Polsce nie skupia swoich działań na politykę gospodarczą lecz nie wpływa to znacząco na rozwój miasta.	1	Teraźniejszość
6	Wysoki poziom stawek podatkowych NEGATYWNY	Podatki w Polsce są stosunkowo na wysokim poziomie aczkolwiek są ustabilizowane i nie zanoszą się na zmiany.	4	Teraźniejszość
7	Spadek inflacji w Polsce POZYTYWNY	W ubiegłym roku inflacja wynosiła - 0,6% co jest dobrym wynikiem, aczkolwiek od lat utrzymuje się z stałym miejscem i nie zmienia znacząco swoich wartości.	3	W przyszłości
8	Wahania kursów walut NEGATYWNY	Kursy walut w ubiegłym roku znacząco wahały się np. kurs Dolara wynosił od 3,7 zł do 4,3 zł, takie wahania w znaczący sposób wpływają na finanse miasta.	2	Teraźniejszość
9	Zróźnicowanie społeczeństwa NEGATYWNY	Różnicują się postawy osób należących do danych zbiorowości wobec pewnych typów problemów.	5	Teraźniejszość
Średnia			3,4	

Źródło: opracowanie własne.

Trzecią sferą omawianą w analizie jest sfera socjalno-kulturowa zawierająca aspekty bezpośrednio związane ze społeczeństwem (tabela 3).

Tabela 3. Sfera socjalno-kulturowa analizy PESTEL dla miasta Opola

Sfera socjalno-kulturowa				
l.p.	Czynnik	Charakterystyka	Siła	Czas
1	Niesprzyjające tendencje demograficzne NEGATYWNY	Poziom demografii wg. danych GUS w roku ubiegłym wyniósł – 0,16 % co oznacza spadek liczby ludności o przeszło 37 tyś.	5	Teraźniejszość
2	Zmienność postaw i aspiracji życiowych NEGATYWNY	Ludność w miastach nabrała niestabilności życiowych. Ciągłe zmiany w ich życiu spowodowały niestabilność organizacyjną społeczeństwa.	3	Teraźniejszość
3	Spadek stabilizacji życiowej społeczeństwa (miejsce pracy, rozwody, emerytury, fundusz zdrowia) NEGATYWNY	Niestabilność związana z pracą, związkami partnerskimi oraz systemem emerytalnym często zmusza społeczeństwo do zmian otoczenia a w konsekwencji do wysiedlania się z centrów miast.	4	Teraźniejszość
4	Napływ ludności z Europy wschodniej NEUTRALNY	Niestabilna sytuacja ekonomiczna wschodniej części Europy zmusza osoby tam zamieszkującej do migracji na terytorium Polski oraz osiedlanie się w większych miastach.	3	W przyszłości
5	Rosnąca tendencja konsumpcyjna NEGATYWNY	Celem społeczeństwa ze względu na zwiększanie się jakości życia jest konsumpcja, która oznacza zużywanie posiadanych dóbr w celu bezpośredniego zaspokojenia ludzkich potrzeb.	4	W przyszłości
6	Sklonność do tworzenia partnerstw pomiędzy instytucjami-organizacjami-jednostkami w znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym POZYTYWNY	W większych miastach obserwuje się swobodną interakcję pomiędzy wszelakimi jednostkami gospodarczymi, co oznacza zwiększone partnerstwo, uwieńczone szybkim rozwojem.	4	Teraźniejszość
7	Wzrost zaangażowania obywateli w życiu społecznym, publicznym i politycznym. POZYTYWNY	Rosnąca świadomość społeczeństwa wyzwała chęć interesowania się sprawami społecznymi. Chęć zmian społeczeństwa.	4	W przyszłości
8	Wzrost mobilności osób młodych, w tym też wysokiej klasy specjalistów NEGATYWNY	Ludzie młodzi przyzwyczajeni do zmian często potrafią zmieniać stanowiska w celu poszerzenia swoich umiejętności oraz aspiracji.	3	Teraźniejszość
9	Spadek rozwoju socjalno-kulturalno-rekreacyjnego miast NEGATYWNY	W niektórych miastach zaobserwować można zaniechanie prac z rozwojem atrakcyjnienia miast pod względem rekreacji.	3	Teraźniejszość
Średnia			3,67	

Źródło: opracowanie własne.

Ważnym elementem makrooczenia jest wpływ rozwijającej się technologii na kształtowanie rozwoju miast. I też ten aspekt zostanie przeanalizowany (tabela 4).

Tabela 4. Sfera technologiczna analizy PESTEL dla miasta Opola

Sfera technologiczna				
I.p.	Czynnik	Charakterystyka	Siła	Czas
1	Rozwój infrastruktury transportowej POZYTYWNY	Poprawa infrastruktury transportowej w miastach przyczynia się do zwiększenia jego bezpieczeństwa oraz płynnego przemieszczania się.	4	Teraźniejszość
2	Rozwój i modernizacja infrastruktury teleinformatycznej POZYTYWNY	Rozwój sieci teleinformatycznych przyspiesza przepływ informacji pomiędzy kontrahentami oraz ludnością zamieszkującą miasta.	2	W przyszłości
3	Rozwój technologii i usług informatycznych POZYTYWNY	Informatyzacja społeczeństwa przyczyniła się do swobodniejszego życia w miastach.	3	Teraźniejszość
4	Brak prywatności w Internecie i zalew informacyjny NEGATYWNY	Doba Internetu przyczynia się do negatywnych skutków poprzez zalew nieraz to niepotwierdzonymi informacjami ludność wymuszając na nich błędne postrzeganie otoczenia.	2	Teraźniejszość
5	Koncentracja wsparcia rozwoju na inteligentnych rozwiązaniach NEUTRALNY	Rozwój miast w dużej mierze uzależniony jest od rozwoju inteligentnych rozwiązań panujących na rynku. Im bogatszy rynek tych rozwiązań tym sprawniej miasto funkcjonuje.	2	W przyszłości
6	Wsparcie rozwoju odnawialnych źródeł energii POZYTYWNY	Odnawialne źródła energii są przyszłością rozwoju każdej jednostki. Z uwagi na malejące zasoby naturalne odnawialne źródła energii są najlepszą alternatywą.	4	W przyszłości
Średnia			2,83	

Źródło: opracowanie własne.

Ochrona środowiska w dzisiejszych czasach jest głównym tematem wielu rozważań. Pogarszający się stan środowiska wywiera na społeczeństwu oraz organach zarządczych presję związaną z ograniczaniem emisji szkodliwych substancji do środowiska. W tym celu został przeanalizowany czynnik środowiskowy i jego wpływ na rozwój miast (tabela 5).

Ostatnią częścią analizy jest przeanalizowanie sfery prawnej wpływającej na rozwój miast. W tej części znajdują się wszelkie traktaty, rozporządzenia, ustawy, akty napisane przez organy (tabela 6).

Tabela 5. Sfera ekologiczna/środowiskowa analizy PESTEL dla miasta Opola

Sfera ekologiczna/środowiskowa				
l.p.	Czynnik	Charakterystyka	Siła	Czas
1	Wzrost zrozumienia aspektów ekologicznych wśród społeczeństwa POZYTYWNY	Dojrzewanie społeczeństwa uwidacznia się przez jego zrozumienie problemów. Uwidaczniający się problem zanieczyszczeń w miastach zwiększa świadomość mieszkańców.	3	Teraźniejszość
2	Spadek ilości zasobów naturalnych NEUTRALNY	Zasoby naturalne nieuchronnie z roku na rok kurczą się ograniczając przy tym rozwój miasta.	3	W przyszłości
3	Zwiększenie orientacji na dbałość o przestrzeń publiczną POZYTYWNY	Ludność miejska w Polsce zaczyna rozumieć iż ich otoczenie zależy wyłącznie od nich. Dzięki czemu zwiększa się dbałość o tereny miejskie.	4	Teraźniejszość
4	Spadek terenów zielonych w miastach NEGATYWNY	Poprzez rozwój miast uwidacznia się problem związany ze zmniejszaniem się terenów zielonych w miastach. Budowa nowych budowli ogranicza rozwój terenów zielonych.	4	Teraźniejszość
5	Rosnący udział źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym POZYTYWNY	Z roku na rok wg. GUS zwiększa się procent udziału źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym i wynosił w 2015 roku już 12,7% całej pozyskanej energii pierwotnej.	3	Teraźniejszość
6	Rosnące zapotrzebowanie na żywność ekologiczną POZYTYWNY	W dobie konsumpcyjności społeczeństwa dużą atrakcyjnością cieszy się ekologiczna żywność, która coraz częściej wybierana jest ze sklepowych półek.	3	Teraźniejszość
7	Zwiększające się chemiczne zanieczyszczenie środowiska w miastach NEGATYWNY	Poważnym problemem w miastach jest zwiększenie się zanieczyszczenia całego środowiska, a przede wszystkim powietrza, gdzie w niektórych miastach nawet stwarza zagrożenia.	5	Teraźniejszość
Średnia			3,6	

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6. Sfera prawna analizy PESTEL dla miasta Opola

Sfera prawna				
l.p.	Czynnik	Charakterystyka	Siła	Czas
1	Utrzymanie unijnych dotacji finansowych dla rozwoju regionów POZYTYWNY	Wszelkie dotacje zostały przedłużone z roku poprzedniego i stwarzają szansę na rozwój i wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw a co za tym idzie usprawniając rynek konsumpcyjny mieszkańców.	4	Teraźniejszość
2	Ingerencja Unii Europejskiej w politykę krajów członkowskich (traktaty, rozporządzenia, akty) NEGATYWNY	Unia Europejska wymusza na państwach członkowskich dostosowywanie się do wszelkich wydawanych rozporządzeń oraz aktów prawnych.	3	W przyszłości
Średnia			3,5	

Źródło: opracowanie własne.

Trzecim ostatnim etapem analizy jest wyciągnięcie wniosków z przeprowadzonych powyżej czynności. I tak średnie poszczególnych oddziaływań na miasto w poszczególnych sferach kształtowały się następująco:

- Sfera polityczna 2,43;
- Sfera ekonomiczna/gospodarcza 3,4;
- Sfera socjalno-kulturowa 3,67;
- Sfera technologiczna 2,83;
- Sfera ekologiczna/środowiskowa 3,6;
- Sfera prawna 3,5.

Jeżeli chodzi o wzajemne relacje miasta z poszczególnymi sferami makrootoczenia władarze swoich szans na rozwój powinni szukać wśród sfer socjalno-kulturowych oraz ekologicznych. To właśnie one najbardziej wpływają na miasto. Przeważającą częścią sfery socjalnej są negatywne czynniki z największą siłą oddziaływania, związane jest to ze zmianą przyzwyczajzeń społeczeństwa oraz ze wzrostem jego świadomości. Najmniej wpływającą na rozwój miasta sferą jest część polityczna, ma to o tyle ważne znaczenie, iż polityka centralna ma niewielki wpływ na kształtowanie się miast. Należy przy tym pamiętać, że władarze regionalni w znacznym stopniu kształtują miasto.

Podsumowanie

W dzisiejszych czasach rozwój miast uzależniany jest od wielu czynników wpływających na aspekty gospodarcze, socjalne, ekonomiczne czy też polityczne. Powyższy artykuł przysłużył się do zbadania makrootoczenia miasta i zobrazowania jakie czynniki w znaczący sposób wpływają bezpośrednio na niego. Najbardziej wpływowym czynnikiem była sfera socjalno-kulturowa, która opisuje takie aspekty miasta jak: zadowolenie, mentalność czy też trendy rozwoju ludności zamieszkującej miasto. Aspekty polityczne najmniej wpływają na jego rozwój, ponieważ są one rzeczą drugorzędną przy kształtowaniu metropolii.

Miasto Opole w dotychczasowym kreowaniu swojego wizerunku wykazało siłę oraz chęć rozwoju. Liczne obiekty kulturalno-sportowe oraz szeroka sieć transportowa wskazuje na jeszcze większe możliwości rozkwitu. W większości w jego makrootoczeniu pojawiają się negatywne aspekty, które mogą w dużym stopniu wpływać na miasto, dlatego też Opole powinno skupić się właśnie na tych czynnikach i starać się je rozwijać oraz usprawniać. Trendy społeczne, rozwój technologii, problemy gospodarcze Unii Europejskiej czy też aspekty prawne to tylko niektóre czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój miast w Polsce. Oczywiście niektóre tendencje są pozytywne.

Biorąc pod uwagę przeprowadzoną analizę obserwować można, iż w każdym sektorze analizy wyszukiwać można pozytywnych oraz negatywnych aspektów. Dlatego też miasto chcąc w dalszym ciągu rozwijać się powinno pielęgnować i stawiać na rozwój aspektów socjalno-kulturowych oraz ekologicznych ponieważ to właśnie te dwie sfery odgrywają dla miasta najważniejszą rolę. Takie korzyści

można otrzymywać poprzez wykorzystywanie w sposób racjonalny tendencji rozwoju miast, napływu osób ze wschodu czy też wykorzystywać ciągłą chęć rozwoju mieszkańców. Sposobem na wykorzystanie tych czynników mogą być udostępnianie terenów inwestycyjnych potencjalnym inwestorom, otwierając przy tym nowe stanowiska pracy dla osób przebywających w mieście.

Kolejną sferą znaczącą dla rozwoju miasta jest ekologia. Tutaj miasto w dalszym ciągu powinno rozwijać programy redukujące zanieczyszczenia w aglomeracjach miejskich. Przykładami takich rozwiązań mogą być, np. liczne regulacje unijne dotyczące emisji zanieczyszczeń środowiska, systemy Park & Ride, Car Sharing czy też centra przesiadkowe dla mieszkańców oraz rozwiązania z zakresu SmartCity. Wymienione wcześniej rozwiązania nie tylko mogą zredukować zanieczyszczenia w mieście lecz również mogą usprawniać komunikację w mieście oraz poprawiać zadowolenie mieszkańców likwidując przy tym efekt kongestii.

Przy wykorzystaniu unijnych dotacji finansowych dla rozwoju regionów, wsparciu rozwoju inteligentnych rozwiązań czy też rozwoju odnawialnych źródeł energii można wdrażać różne innowacyjne rozwiązania wpływające korzystnie na rozwój. Przykładami takich rozwiązań biorąc pod uwagę aspekty logistyczne i bezpieczeństwo w miastach może być: zamykanie centrów miast dla pojazdów, wprowadzenie stref czasowo lub stale zamkniętych dla samochodów ciężarowych, eliminowanie z miast ruchu tranzytowego czy też nocny system dostaw.

Najpoważniejszym problemem Opola jest wyludnianie się miasta, zbyt mała ilość stref ekonomicznych oraz problem smogu. Dlatego zaleca się działania mające na celu rozwój, w tym szukanie inwestorów do rozbudowy strefy ekonomicznej, a co za tym idzie powstawanie nowych miejsc pracy oraz zdobywanie większych funduszy na budowę np. miejsc wypoczynku ludności, czy też systemów mających ograniczanie występowania smogu w mieście.

Przesłaniem z przeprowadzonej analizy jest to, aby miasto Opole szukało swoich szans w pozytywnych czynnikach makrootoczenia, natomiast negatywne czynniki powinno analizować i próbować usprawniać w sposób racjonalny, mając na uwadze mieszkańców, aspekty ekologiczne oraz regulujące jego przepisy.

Bibliografia:

- Bettencourt L., Lobo J., Helbing D., West G.B., *Growth, innovation, scaling, and the pace of life in cities*, „PNAS” 2007, 104 (17).
- Centralne Muzeum Jeńców Wojennych, <http://www.cmjw.pl/>, (27.05.2017).
- Galeria Studzienna. <http://www.galeria.brzozowski.pl/>, (27.05.2017).
- Galeria Sztuki Współczesnej w Opolu. <http://www.galeriaopole.pl/>, (27.05.2017).
- Główny Urząd Statystyczny. Dane statystyczne. <http://www.stat.gov.pl>, (27.05.2017).
- Miejski Zarząd Dróg w Opolu. <http://www.mzd.opole.pl/>, (27.05.2017).
- Muzeum Diecezjalne w Opolu. <http://muzeum.diecezja.opole.pl/>, (27.05.2017).
- Muzeum Polskiej Piosenki w Opolu. <http://www.muzeumpiosenki.pl/>, (27.05.2017).
- Muzeum Śląska Opolskiego. <http://www.muzeum.opole.pl/>, (27.05.2017).
- Muzeum Wsi Opolskiej. <http://www.muzeumwsiopolskiej.pl/>, (27.05.2017).
- Obłój K., *Strategia Organizacji*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2007.

- Penc-Pietrzak I., *Strategie biznesu i marketingu*, Wydawnictwo Profesjonalnej Szkoły Biznesu, Kraków 1998.
- Prezydent Opola. Broszura „Nowe Opole”, <http://www.opolenowe.pl>, (27.05.2017).
- Stabryła A., *Zarządzanie strategiczne w teorii i praktyce firmy*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.
- Ustawa z dnia 28 czerwca 1950 r. Ustawa o zmianach administracyjnych w Polsce, Dz.U. z 1950 r. Nr 28, poz. 255.

Abstract

PEST/PESTEL analysis as a tool supporting the development of cities. Case study based on the city of Opole

The aim of the article was to conduct a PESTEL analysis for the city of Opole, which may be helpful in developing development plans and increasing security. The thesis was applied to the analysis of various ministerial and statistical documents of the following types such as: GUS and WUS yearbooks and guides, etc.

Keywords: PEST / PESTEL analysis, macro-analysis, city logistics, residents safety, agglomeration development